VEILIGE REGIO'S GEKADERD

Kaderbrief VGGM en VRGZ 2027

Ramon Barends

Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen

Januari 2026

KAN

KAN

Veiligheidsregio's in Nederland

Aan deze afbeelding kunnen geen rechten worden ontleend.
Uitgave: Ministerie van Justitie en Veiligheid, mei 2023.
Bron: Imergis.

KAN

Inleiding

Nederland is ingedeeld in 25 Veiligheidsregio's. Sinds 1 oktober 2010 zijn Veiligheidsregio's verantwoordelijk voor de hulpdiensten en de coördinatie daarvan. Het gaat dan om de rode, witte en blauwe kolom. De Veiligheidsregio is een bestuursorgaan gebaseerd op de Wet op de Veiligheidsregio en functioneert onder de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Er wordt samengewerkt in de Veiligheidsregio's door verschillende besturen en diensten ten aanzien van taken op het terrein van brandweerzorg, rampenbeheersing, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Belangrijke taken die door de Veiligheidsregio's worden uitgevoerd. Het werk van de Veiligheidsregio's is voor het grote publiek echt zichtbaar en merkbaar geworden door de coronacrisis. Hubert Bruls, de burgemeester van Nijmegen, werd als voorzitter van het Veiligheidsberaad het gezicht en uithangbord van de 25 Veiligheidsregio's. Waardering voor zijn inzet en werk heb ik in een vergadering van de Groene Metropoolregio al eens uitgesproken, maar herhaal ik hier graag.

Vanwege de Wet gemeenschappelijke regelingen brengen de Veiligheidsregio's nu allemaal een Kaderbrief uit die als uitgangspunt geldt voor het opstellen van de komende Begroting. Een Begroting die al in het voorjaar wordt opgesteld en voor 15 september van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar wordt vastgesteld. Een belangrijk document dus voor belangrijke regionale gremia. Dat is de reden dat deze notitie door mij wordt opgesteld.

Status van deze notitie

Deze notitie wordt ingebracht als formele zienswijze, met het verzoek om een reactie te geven op deze inbreng. De insteek is opbouwend van aard, waarbij kanttekeningen worden gemaakt die gericht zijn op verbetering.

Ramon Barends
Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen

Nijmegen
21 JAN 2026
ingekomen stukken Stadhuis

Leeswijzer

De notitie begint met een beschouwend deel. Dan worden de beide Veiligheidsregio's in de Groene Metropoolregio in twee losse hoofdstukken besproken. Tenslotte worden de beide Kadernota's vergeleken en rode draden getrokken. Bij deze vergelijking leg ik ook de Kadernota van de Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland naast de stukken van de VGGM[1] en de VRGZ[2].

Het beschouwende deel, het betreffende hoofdstuk en de vergelijking zijn allen onderdeel van de zienswijze. De notitie eindigt met aanbevelingen. Ook deze zijn onderdeel van de zienswijze.

Geschiedenis van de Veiligheidsregio

De bestuurlijke organisatie en schaal van de rampenbestrijding in Nederland schoot tekort. Dat hadden de evaluaties van de vuurwerkramp in Enschede op 12 mei 2000 en de Nieuwjaarsbrand in Volendam op 1 januari 2001 aan het licht gebracht. De Raad voor het Openbaar Bestuur bracht in 2003 het advies uit om de rampenbestrijding en crisisbeheersing als een zogenaamd verlengd lokaal bestuur te organiseren. Dit resulteerde in 2004 in het Kabinetsstandpunt veiligheidsregio's en in het kabinetsakkoord van 2007 werd gekozen voor verlengd lokaal bestuur. Dit alles leidde per 1 oktober 2010 tot de inwerkingtreding van de Wet op de veiligheidsregio's (Wvr) en bijbehorende besluiten. Een veiligheidsregio is in Nederland een gebied waarin verschillende besturen en diensten samenwerken bij de uitvoering van taken op het terrein van brandweerzorg, rampen- en crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid. Nederland kent in totaal 25 veiligheidsregio's, die overeenkomen en samenvallen met de voormalige politieregio's. Een regio omvat de volledige grondgebieden van een aantal gemeenten. Het samenwerkingsverband wordt bestuurd door de deelnemende gemeenten.

[1] Kaderbrief VGGM 2027, versie 20 november 2025
[2] Kaderbrief VRGZ 2027 'Weerbaarheid in onzekere tijden'

Algemene beschouwing

Voordat ik op de Kadernota's in ga bespreek ik eerst het evaluatierapport op de Wvr dat in 2020 is verschenen. De commissie-Muller heeft midden in een crisis onze crisisorganisatie geëvalueerd. Een voor de Veiligheidsregio's interessante periode. De gemiddelde inwoner had nog nooit van de Veiligheidsregio gehoord, maar door de coronacrisis zeker wel. Het is net als met de Waterschappen: die zie je ook pas als de dijken doorbreken, maar ze zijn er altijd en druk in de weer om dit te voorkomen. Daarom begin ik deze beschouwing met veel waardering uit te spreken voor het werk van de Veiligheidsregio's. Om die reden alleen al zou ik het waarderen als deze notitie ook ter tafel wordt gebracht van het Veiligheidsberaad. Waardering mag breed gedeeld worden.

Evaluatie[3]

Uit de evaluatie blijkt dat de commissie-Muller stelt dat de Veiligheidsregio op de regio gericht is. Dat is logisch, want dat was ook de reden waarom er Veiligheidsregio's zijn gekomen en waarom al het lokale werk is gestopt. De kennis en de robuustheid is versterkt; de democratische legitimatie is regionaal geworden. Dat laatste is voor mij geen probleem. Je moet regionaal doen wat verstandig is, je moet lokaal blijven doen wat kan.

Het is wel belangrijk dat er bij regionaal overschrijdende crisissituaties op een goede manier wordt samengewerkt. Vraag is hoe dat in zijn werk gaat. Voorbeeld: er is een ramp op de Rijn en zowel het grondgebied van de VGGM als de VRGZ is in gevaar. Hoe wordt deze ramp bestreden?

In de evaluatie staat de volgende analyse:
"De wet biedt weinig kaders voor interregionale samenwerking en stimuleert deze samenwerking niet. Het construct van verlengd lokaal bestuur zorgt bovendien voor een sterke lokale oriëntatie. Een uitzondering vormt de verplichte afstemming van wettelijke planfiguren met aangrenzende veiligheidsregio's (art. 14 Wvr lid 3; 15 lid 4; 16 lid 3). Ondanks de gezamenlijk geformuleerde en vastgestelde uitgangspunten en doelen blijkt dat een gezamenlijke crisisrespons in de praktijk tot op heden nog steeds moeilijk tot stand komt."
Als Kennisnetwerk Arnhem Nijmegen heb ik als doelstelling om de twee steden met hun ommelanden met elkaar te vinden. Ik vind dat Druten en Doesburg met elkaar in verbinding moeten staan, omdat zij beide onderdeel zijn van de Groene Metropool Regio. Met bovenstaande analyse in het achterhoofd vraag ik me af in hoeverre bijvoorbeeld een Kaderbrief gedeeld wordt met de aangrenzende Veiligheidsregio's. Vooral de VGGM en de VRGZ moeten in mijn ogen goed en continue contact hebben door het daily urban system dat de Groene Metropool Regio nu eenmaal is. Zeker met de vorming van de Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) is dit relevant.

[3] Evaluatie Wet veiligheidsregio's naar toekomstbestendige crisisbeheersing en brandweerzorg (2020) (Kamerstuk 29 517, 195)

Met corona in het actieve geheugen en de dreiging van de geopolitieke situatie van nu is nationale crisisbestrijding een noodzaak. De Minister van Veiligheid zal dan ook een rol moeten spelen, samen met het Veiligheidsberaad en haar voorzitter.

De Waterschappen en het OM zijn op grond van hun wettelijke taken onderdeel van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio's. Het OM en ook de politie zijn zichtbaar aanwezig. De Waterschappen niet. Ik vraag aandacht voor deze bestuurslaag.

De Commissaris van de Koning heeft geen rol meer bij rampenbestrijding. Het is wel belangrijk dat deze goed geïnformeerd wordt. Op basis van artikel 13 Wvr mag hij dan ook de vergaderingen van de Veiligheidsregio bijwonen.

De Omgevingsdiensten hebben een belangrijke taak in het voorkomen van rampen. Het aanhaken van de Omgevingsdiensten is dan ook verstandig. In de jaren '70 van de vorige eeuw waren milieu- en industriecalamiteiten reden om de BB (Bescherming Bevolking) en de Brandweer te versterken en samen te voegen.

De Veiligheidsregio heeft in het kader van de Wet gemeenschappelijke regelingen een bijzonder punt, namelijk dat een gemeente niet uit de regeling kan stappen. Immers, de indeling is wettelijk geregeld. Gemeenteraden kunnen voldoende invloed uitoefenen door het indienen van zienswijzen.

Opvallend is dat sommige Veiligheidsregio's ook de taken van de GGD uitvoeren. Niet alleen in Gelderland Midden, maar ook in Fryslân en Limburg-Noord zijn de Veiligheidsregio en de GGD geïntegreerd. De VGGM en de VRGZ hebben daarmee andere takenpakketten. De Wvr en de Wpg moeten hier elkaar aanvullen.

De Veiligheidsregio's samen zijn het Veiligheidsberaad. Het is niet helder wat voor bestuurlijk construct dit nu is. Aan te bevelen is om de Wet gemeenschappelijke regelingen ook hier van toepassing te verklaren.

Kabinetsreactie[4]

Het kabinet benoemt dat de Veiligheidsregio de lokale en regionale crises goed en adequaat bestrijden. Belangrijk is het om de diversiteit van de crises te benoemen: naast rampen en ongevallen zijn dat digitale verstoringen, energie-uitval en pandemieën.

Samenwerking is noodzakelijk. De overheden hebben gezamenlijk een slagvaardig stelsel. Grensoverschrijdend werken is hier een aandachtspunt.

[4] Brief van minister F.B.J. Grapperhaus (JenV) d.d. 3 februari 2021 (Kamerstuk 29 517, 198)

KAN

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)

Op 14 januari 2026 besprak de gemeenteraad van Arnhem de Kaderbrief, informatief en meningsvormend. Ik voerde in de informatieve fase het woord. De uitkomst van de meningsvormende fase is dat het voorstel als hamerstuk naar de Raad van 28 januari 2026 gaat.

Overkoepelende ontwikkelingen

De wereld wordt geteisterd door diverse (mogelijke) dreigingen. De samenleving moet veerkrachtig en weerbaar worden en blijven. De VGGM en haar gemeenten, de Rijksoverheid en partners moeten samenwerken om dit te realiseren. Er wordt landelijk geld vrijgemaakt. Het is niet helder hoeveel bij de VGGM terechtkomt. Digitale zekerheid moet hier geborgd worden. Via het Masterprogramma Informatievoorziening 2025-2030 'Samen meer slagkracht' wordt hier aandacht aan gegeven.

Door de tekorten aan personeel in de zorg wordt gezocht naar hoe de zorgvraag te verminderen. Meer aandacht voor welzijn en preventie is nodig. Betere basisvoorzieningen en samenwerking in de wijk, aandacht voor gezondheid binnen de diverse beleidsvelden en strategische keuzes moeten hier verbetering in aanbrengen. Het AZWA/IZA en in Arnhem-Oost het NPLV zijn trajecten die hieraan moeten kunnen bijdragen. Het NP Arnhem-Oost kan kennis opleveren die in andere steden en kernen gebruikt kan worden. Benut deze ervaringen in het hele VGGM-gebied.

Andere dreigingen zitten bij het klimaat. Natuurbranden, problemen rond waterveiligheid en infectieziekten dreigen. Ook een tekort aan (drink-)water is een dreiging.

Veilig Thuis is bij de VGGM belegd bij een aparte stichting, onder verantwoordelijkheid van de VGGM. Ik neem aan dat de P&C-documenten van deze stichting ook beschikbaar zijn.

Gezondheid

Binnen de VGGM is de GGD-taak ook onderdeel. Daarom is dit een extra deel in de Kaderbrief. Door het IZA, het AZWA en het GALA zijn er 5 speerpunten geformuleerd. Ik benoem ook het NPLV in Arnhem-Oost dat speerpunten op kan leveren. Ik vraag om de kennis die door dit Nationaal Programma opgedaan wordt te betrekken door de VGGM in haar werk. Deze speerpunten betreffen:

- Kansrijk opgroeien,
- Weerbare en krachtige samenwerking,
- Mentale gezondheid,
- Vitaal ouder worden,
- Gezonde leefomgeving.

Wat wel bij de Veiligheidsregio hoort is de ambulancezorg. Door de vergrijzing en grotere zorgvraag zal de nood voor ambulancezorg stijgen. Er zouden verschillende soorten in ambulancezorg zijn. Hier vraag ik meer informatie over.

Door een grotere zorgvraag zijn er meer diensten voor ambulance en meldkamer nodig. Ook de huisvesting moet uitbreiden. De meldkamer zal vanuit Apeldoorn functioneren.

Veiligheid

Brandweerzorg moet flexibel en wendbaar worden. Er komen adviezen over brandweerzorg die richtinggevend zijn. Het is wenselijk dat deze adviezen bij de begrotingsstukken worden meegezonden.

Natuurbrandbeheersing is een specifiek thema. Ik vraag aandacht voor samenwerking met de VNOG en met de provincie Gelderland voor wat betreft de Veluwe.

De grotere woningbouwopgave in de GMR en Food Valley vraagt om meer hoogbouw en verdichting in bebouwing. Dit zorgt voor noodzaak voor meer brandweerpreventie. Ik vraag om een nadere uitwerking van dit punt, bij voorkeur samen met de VRGZ.

Nieuwe inzichten op brandbestrijding vragen om nieuwe regels die de VGGM opstelt. Vraag is hoe deze regels worden opgesteld en vastgesteld worden.

De Veiligheidsregio's van Gelderland en Overijssel werken samen in een gezamenlijke meldkamer in Apeldoorn. Vraag is hoe de aansturing verloopt voor de VGGM.

De weerbaarheid van de samenleving is bij crises en rampen een aandachtspunt. Het Rijk heeft hier een stevige inzet genomen. Belangrijk is dat deze goed op elkaar aansluit.

Bedrijfsvoering en financiën

Er is een toename aan Woo-verzoeken. Het zou goed zijn als er meer informatie beschikbaar is in de Jaarstukken over deze aantallen. In de Begroting zou ingegaan moeten worden op deze groei en de reden waarom er geen capaciteit is voor Woo-verzoeken.

De hoofdlocatie van de VGGM aan de Eusebiusbuitensingel wordt kennelijk verlaten. In lijn met het huisvestingsplan Arnhem Stad wordt er naar nieuwe huisvesting gezocht. Graag lees ik in de Begroting meer informatie over dit huisvestingsplan.

In de Kaderbrief worden bezuinigingen aangekondigd. Ook wordt benoemd dat het Rijk bezuinigd. Minder geld voor een basisfunctie als veiligheid van het Rijk zal door de Regio opgevangen moeten worden. Dat moet een gezamenlijk doel zijn. In de Kaderbrief worden duidelijke doelen gesteld, waar ik mijn waardering voor uit wil spreken.

Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ)

Op 21 januari 2026 bespreekt de gemeenteraad van Nijmegen de Kaderbrief van de VRGZ in een Kamerronde, waarna op 4 februari 2026 deze in de Raadsvergadering geagendeerd zal worden. Op 14 januari 2026 sprak ik bij de Burgerronde over de Kaderbrief in.

Financiële ontwikkelingen en kaders

De VRGZ moet door minder inkomsten vanuit het Rijk bezuinigen. Dit wordt in 2026 opgevangen door geld uit de Algemene Reserves te nemen. Voor 2027 komen er extra middelen voor crisisbestrijding in noodsituaties.

Ontwikkelingen met impact op de VRGZ

Door klimaatverandering, digitalisering en geopolitieke crisis zijn er vraagstukken die om preventieve actie vragen van de VRGZ. De nationale veiligheid is in het geding. Door langdurige uitval, schaarste en verstoring komt de veiligheid, leefbaarheid en gezondheid in het geding. De weerbaarheid moet versterkt worden.

De VRGZ wordt geconfronteerd met ontwikkelingen van buiten. Zo wordt de Wvr herzien. Voor de VRGZ gaat dit niet snel genoeg. Het Veiligheidsberaad heeft een samenwerkingsagenda voor de 25 Veiligheidsregio's vastgesteld met 10 punten. De VRGZ gaat hiermee aan de slag.

Door de vergroting van de zorgvraag en verkleining van het aantal zorglokaties en zorgcapaciteit ontstaat er de noodzaak van een ander zorglandschap. Ambulancezorg is hier een belangrijke schakel.

De Veiligheidsregio's van Gelderland en Overijssel werken samen in een gezamenlijke meldkamer in Apeldoorn. Vraag is hoe de aansturing verloopt voor de VRGZ.

Regionale ontwikkelingen

De VRGZ en de GGD werken samen op personeel en organisatie. Er wordt ook onderzocht of dat kan op bedrijfsvoering. Vraag is of de VRGZ en de GGD niet net als bij de VGGM zouden moeten fuseren. Dit zou in de beloofde raadsinformatiebrief terug moeten komen.

De VRGZ moet toekomstbestendig zijn en blijven. Een wendbare en weerbare organisatie die inspeelt op maatschappelijke trends, technologische ontwikkelingen en economische veranderingen.

Cyberdreiging en datalekken vormen een risico voor het functioneren van de Veiligheidsregio.

Bluswater is een zorg die benoemd wordt. Er wordt gesteld dat drinkwater gebruikt wordt voor bluswerk. Het is niet helder waarom dit met drinkwater gedaan wordt.

KAN

VGGM en VRGZ vergeleken

Het is relevant om de beide Veiligheidsregio's te vergelijken. Op onderwerpen als de weerbare en veerkrachtige samenleving en de groei aan crisisdreiging zie ik in de beide Kaderbrieven aandacht. Klimaatverandering, digitalisering, geopolitieke onrust... het komt in de beide stukken voor.

De tekorten in de zorg, de noodzaak van een zorglandschap en een steviger ambulancezorg worden in de beide Veiligheidsregio's benoemd. De meldkamer in Apeldoorn wordt door de beide regio's gebruikt en dus benoemd.

Het klimaat en de duurzaamheid vragen in de beide regio's aandacht. Bluswater moet in voldoende hoeveelheid beschikbaar, net als goed drinkwater.

Wat niet in de VRGZ naar voren komt en in de VGGM wel zijn de nationale akkoorden en programma's. IZA en het NPLV zijn belangrijk. Wat een aandachtspunt moet zijn voor de VRGZ is wat er als kennis als resultaat van het Nationaal Programma Arnhem Oost vrijkomt. Preventie met Gezag is een thema in zowel in de gemeente Arnhem en de gemeente Nijmegen.

Ook in de VGGM wordt de grotere woningbouwopgave in de GMR en Food Valley naar voren. Opvallend dat dit in relatie tot de noodzaak voor meer brandweerpreventie niet bij de VRGZ benoemd wordt.

Het aantal Woo-verzoeken wordt in de VGGM genoemd als kostenpost. In de VRGZ wordt dit niet benoemd. Vraag is of dit in de VRGZ niet speelt.

Wat wel in de beide Veiligheidsregio's speelt is de bezuinigingsopgave die speelt. Het Rijk bezuinigt op de veiligheid. Beide regio's proberen op een eigen methode dit gat te vullen.

In de beide Kaderbrieven wordt niet gesproken over samenwerking tussen deze twee Veiligheidsregio's (en eventueel de VNOG). De provincie Gelderland zou dit wellicht moeten faciliteren en op die manier met de Commissaris van de Koning optrekken op dit domein.

De vergaderingen van het Algemeen Bestuur worden bij de VRGZ uitgezonden. Bij de VGGM niet. Burgemeester Ahmed Marcouch heeft toegezegd om de mogelijkheden uit te zoeken.

Aanbevelingen

Als aanbeveling geef ik graag de volgende punten mee:

1. Het pakket van de Veiligheidsregio zou met de GGD-taken moeten worden aangevuld.
2. De groei van de GMR (verdichting bebouwing) is een aandachtspunt voor de regio's.
3. De maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht verdient blijvend aandacht in de regio's.
4. Samenwerking tussen de Veiligheidsregio's/GGD, de GMR en de ODGM is zeker nodig.

Arnhem, 21 JAN 2026